

In memoriam

Tatjana Puškadija – Ribkin
(Zagreb, 23. siječnja 1929. –
Zagreb, 11. siječnja 2021.)

Dana 11. siječnja 2021. godine preminula je Tatjana Puškadija – Ribkin, dugogodišnja voditeljica Središnjega laboratorija za konzervaciju i restauraciju Hrvatskoga državnoga arhiva.

Tatjana Puškadija – Ribkin rođena je u Zagrebu 23. siječnja 1929. godine. Realnu gimnaziju završila je 1947. u Banjoj Luci, a 1953. diplomirala na Kemijsko tehnološkom odsjeku Tehničkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. U Hrvatskom državnom arhivu počela je raditi 1954. na mjestu konzervatora. Od 1955. do 1957. pohađala je odabrana predavanja na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (grupa povijest i povijest umjetnosti), a od 1956. do 1957. paleografsko-arhivistički tečaj u organizaciji Akademijina Historijskoga instituta u Zagrebu. Stručni ispit za zvanje konzervatora položila je 1956. radnjom *Uzroci oštećivanja i restauriranje arhivske građe*. Čitav radni vijek provela je radeći na mjestu voditeljice Središnjega laboratorija za konzervaciju i restauraciju Hrvatskoga državnoga arhiva (HDA). Na njezinu inicijativu 1958. godine započet je u suradnji s arhivistima pregled gradiva u Hrvatskom državnom arhivu te izrada prioriternih listi restauriranja. Kao stipendistica UNESCO-a tijekom 1967. pohađala je stručna usavršavanja u restauratorskim laboratorijima raznih ustanova u Engleskoj, Francuskoj, Italiji, Čehoslovačkoj i Poljskoj. Upoznala se je s radom restauratorskih laboratorija, fotolaboratorija, knjigovežnica, spremišta i čitaonica u četrdeset tri ustanove (British Museum, Public Record Office i India Office Library and Records u Londonu, Bodleian Library u Oxfordu, Bibliothèque Nationale i Centre de recherches sur la conservation des documents graphiques u Parizu, Istituto di patologia del Libri u Rimu, Biblioteca nazionale centrale di Archivio di stato u Firenzi, Biblioteca apostolica u Vatikanu, Statni

ustredni arhiv u Pragu, Sveučilišna knjižnica u Bratislavi, Institut przemyslu organičnoga u Varšavi i dr.).

U vrijeme kada je počela raditi Hrvatski državni arhiv nije imao odgovarajući prostor i opremu, kao ni pomoćni materijal za restauriranje. Stoga se na temelju dogovora s Akademijom sve do 1964. koristila prostorom njihova laboratorija, koji je djelovao pri Historijskom institutu. Za Središnji laboratorij za konzervaciju i restauraciju HDA 1964. uređen je prostor u Visokoj ulici br. 15. Godine 1975. laboratorij je preseljen na novu lokaciju na Savskoj cesti br. 131. Tek njegovim preseljenjem u vlastiti prostor Tatjana Puškadija-Ribkin pružena je mogućnost da zaposli nove suradnike, započne njihovu obuku i primijeni znanja koja je stekla boraveći u restauratorskim laboratorijima europskih zemalja. Već je 1970. u okviru laboratorija organizirala knjigovežnicu, jer se restauriranje starih uveza i uvez starih knjiga nisu mogli provesti u knjigovežnicama koje su se bavile suvremenim uvezima. Veliku pozornost pridavala je stručnoj i znanstvenoj literaturi s područja konzerviranja i restauriranja arhivskoga gradiva. Kako nisu postojale škole za educiranje konzervatora i restauratora specijaliziranih za kulturno nasljeđe na papiru, a stručne literature na hrvatskom jeziku takoreći nije ni bilo, 1970-ih pripremila je priručnik *Čuvanje, zaštita i restauriranje arhivskih dokumenata i knjiga* (priručnik nije objavljen zbog nedostatka sredstava). Tijekom dugogodišnjega rada Tatjana Puškadija-Ribkin izradila je brojne studije o zaštiti arhivskoga gradiva za potrebe stručnih tijela Hrvatskoga državnoga arhiva te različitih stvaratelja i posjednika arhivskoga gradiva. Poseban je doprinos dala u razvoju konzerviranja i restauriranja pisanoga nasljeđa kao djelatnosti utemeljenoj na znanosti. Osobito se je istaknula razvijajući još od sredine 1950-ih metodu laminacije, koristeći se polietilenskom folijom. Kasnije je polietilenska folija korištena za izradu zaštitne ambalaže za pisano nasljeđe i za zaštitu metodom enkapsulacije. Za dugogodišnji rad i doprinos na području preventivne zaštite i restauriranja arhivskoga gradiva Tatjana Puškadija – Ribkin dobila je 1981. godine od Arhivskoga savjeta Hrvatske zvanje arhivske savjetnice.

Od 1973. do 1979. bila je predsjednica Komisije za konzervaciju i restauraciju Saveza društava arhivskih radnika Jugoslavije (SDARJ). Na poslijediplomskom studiju pomoćnih povijesnih znanosti pri Filozofskom fakultetu u Zadru predavala je od 1971. do 1973. zaštitu arhivskoga gradiva, a početkom 1970-ih neko je vrijeme bila predavačica i ispitivačica istoga predmeta u Centru za studij bibliotekarstva, dokumentacije i informacijskih znanosti pri Referalnom centru Sveučilišta u Zagrebu. Tijekom radnoga vijeka sudjelovala je i u radu brojnih međunarodnih savjetovanja i konferencija, a dio je izlaganja s tih skupova objavljen.

Njezini objavljeni radovi nastali u razdoblju od 1957. do 2003. navedeni su u biobibliografskom prilogu u *Arhivskom vjesniku* (2003.), a obuhvatili su 70-ak naslova. Radovi do 1983. odnose se isključivo na probleme konzerviranja i restauriranja. Odlaskom u mirovinu nastavila je pisati o povijesnim temama.

Kao kruna toga rada nastale su i dvije knjige. Prva, *Emigranti iz Rusije u kulturnom i znanstvenom životu Zagreba*, objavljena je 2006. na hrvatskom, a druga *Emigranti iz Rusije u Zagrebu: Život i sudbine*, 2019. na ruskom jeziku (*Эмигранты из России в Загребе: жизни и судьбы*), uz koji su ju vezali i obiteljski korijeni.

*Tatjana Mušnjak
Dubravka Pilipović*